

KÚRIA

Bfv.I.1197/2015/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év november hó 24. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A zsarolás büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nagykanizsai Járásbíróság 3.B.292/2013/34. számú ítéletét, valamint a Zalaegerszegi Törvényszék Bf.302/2014/8. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Nagykanizsai Járásbíróság a 2014. április 3. napján kihirdetett 3.B.292/2013/34. számú ítéletével I.rendű terheltet bűnösnek mondta folytatólagosan elkövetett zsarolás büntetében [Btk. 367. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont]. Ezért őt három év szabadságvesztés büntetésre ítélte azzal, hogy azt börtön fokozatban kell végrehajtani, és a terhelt legkorábban a börtönbüntetés kétharmad részének kitöltése, legkevesebb három hónap kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Mellékbüntetésként négy évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától, továbbá százezer forint vagyonelkobzás megfizetésére kötelezte. Rendelkezett az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről, és a bűnügyi költség viseléséről.

A bejelentett fellebbezések alapján másodfokon eljáró Zalaegerszegi Törvényszék a 2014. november 21. napján jogerős Bf.302/2014/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A bűncselekmény minősítéséből a folytatólagos elkövetést mellőzte, egyben megállapította, hogy a terhelt mely időtartamban volt előzetes fogvatartásban. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen I. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdés b) és c) pontja alapján. Az indítványozó szerint a másodfokon eljáró Zalaegerszegi Törvényszék törvénysértően tartotta meg a nyilvános ülést a terhelt távollétében. Jogszabályi hivatkozással fejtette ki, hogy a nyilvános ülésre is a tárgyalásra vonatkozó rendelkezések az irányadók. Az I. rendű terhelt egészségi állapota miatt nem tudott a nyilvános ülésen megjelenni, ugyanakkor előzetesen bejelentette, hogy azon részt kíván venni, ezért a másodfokú bíróság törvénysértően utasította el a védő halasztást célzó indítványát és tartotta meg - a terhelt távollétében - a nyilvános ülést.

A védő vélekedése szerint az Alaptörvény, és számos eseti döntés is azt támasztja alá, hogy az eljárás alá vont személyt az eljárás minden szakaszában megilleti a védelemhez való jog, amelyet a másodfokú bíróság korlátozott a fellebbviteli eljárásban.

Indítványozta ezért, hogy a Kúria elsődlegesen helyezze hatályon kívül a másodfokú bíróság ítéletét, és utasítsa a bíróságot új eljárásra. Másodlagosan a Kúria az ügyben tűzzön ki tárgyalást, és igazságügyi orvosszakértő kirendelésével folytasson le bizonyítást.

A Legfőbb Ügyészség BF.1278/2015/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt - figyelemmel arra, hogy az eljáró bíróságok abszolút eljárási szabálysértést nem vétettek - alaptalannak tartotta és a megtámadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.

Utalt arra, hogy a másodfokú bíróság a nyilvános ülést a szabályszerűen megidézett vádlott távollétében is megtarthatja. Ebből következően eltérés van a másodfokú tárgyalásra és nyilvános ülésre vonatkozó eljárási szabályok között, melyből következően abban az esetben is megtartható a nyilvános ülés, ha a terhelt egyébként a részvételi szándékát előzetesen bejelentette.

Végül a minősítés változás indítványozása nem azonos a vád megváltoztatásával, tekintettel arra, hogy a tárgyalás elnapolására csak az elsőfokú eljárásban van lehetőség, ugyanis a másodfokú bírósági eljárás tárgya már nem a vád, hanem az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata.

A Legfőbb Ügyészség átiratára tett írásbeli észrevételében az indítványozó a felülvizsgálati indítványban foglaltakat alapvetően fenntartotta. A Szegedi Ítéltábla eseti ügyben hozott döntésére hivatkozott, amelyben a terhelt kérelmére a másodfokú bíróság a nyilvános ülést elhalasztotta. Azért nem került sor orvosi igazolás becsatolására, mert a terhelt egészségi állapotában a változás a

nyilvános ülést megelőző napon történt. Továbbra is indítványozta tárgyalás tartását, és azon szakértő kirendelését.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt - mivel azt nem az ügyész nyújtotta be a terhelt terhére - a Be. 424. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen bírálta el. Ennek során - a Be. 423. § (4) bekezdésében írtaknak megfelelően - a felülvizsgálati indítványban megjelölt okokra volt figyelemmel; emellett tekintettel volt ugyanezen törvényhely (5) bekezdése alapján a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában megjelölt - és az indítványban nem hivatkozott egyéb - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező esetleges eljárási szabálysértésekre is.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A Be. 373. § (1) bekezdés II. d) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, ha a bíróság a tárgyalást olyan személy távollétében tartotta meg, akinek a részvétele a törvény értelmében kötelező.

A fenti eljárási szabálysértés a másodfokon eljáró Zalaegerszegi Törvényszék eljárásában nem valósult meg.

Az iratokból kitűnően a Zalaegerszegi Törvényszék a fellebbezés elbírálására 2014. június 19. napján tűzött ki tanácsulást. Az erről szóló értesítést a terhelt élettársa, valamint védőjének meghatalmazottja szabályszerűen átvette. Ezt követően a bíróságra 2014. július 9-én érkezett beadványában a védő kérte nyilvános ülés, illetve tárgyalás kitűzését.

A Zalaegerszegi Törvényszék a 2014. július 10. napján meghozott Bf.302/2014/4. számú végzésével 2014. november 21. napjára az ügyben nyilvános ülést tűzött ki, melyre szóló idézést a terhelt hozzátartozója 2014. július 17. napján, míg védője 2014. augusztus 26. napján átvette. Az I. rendű terhelt idézése a másodfokú bíróság nyilvános ülésére szabályszerű volt.

A terhelt 2014. november 18-án érkeztetett beadványában bejelentette, hogy a védekezését személyesen kívánja előterjeszteni, ezért a nyilvános ülésen részt kíván venni.

A 2014. november 21. napján a nyilvános ülésen a terhelt szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, a 8. sorszámú jegyzőkönyv szerint távolmaradását előzetesen nem mentette ki.

A védő a nyilvános ülésen jelentette be, hogy az I. rendű terhelt lába - az előző napon elszenvedett baleset miatt - be van gipszelve, orvosi kezelés alatt áll, ezért nem tudott megjelenni. Egyben kérte a nyilvános ülés elhalasztását, és az írásban előterjesztett bizonyítási indítványában foglaltak elrendelését.

A másodfokú bíróság I. számú, jegyzőkönyvbe foglalt végzésével a bizonyítási indítványt, valamint a nyilvános ülés elhalasztására irányuló indítványt elutasította, és ügyszó határozatot hozott.

A Be. 361. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság a fellebbezés elintézésére nyilvános ülést tart, kivéve, ha az ügy tanácsülésen intézhető el, vagy tárgyalást kell tartani. A felhívott törvényszék (3) bekezdése alapján a másodfokú bíróság a vádlottat, valamint kötelező védelem esetén a védőt, valamint a pótmagánvádló jogi képviselőjét a nyilvános ülésre idézi, a fogva lévő vádlott előállítása iránt - idézésével egyidejűleg - intézkedik.

A Be. 362. § (1) bekezdése alapján a nyilvános ülés előkészítésére és megtartására a tárgyalásra (366. §) vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Ez azonban - szemben az indítványozó érvelésével - nem azt jelenti, hogy a terhelt távollétében, illetve erre irányuló kérelme ellenére a nyilvános ülés ne lenne megtartható. A fenti törvényszék által külön is megjelölt 366. § ugyanis a másodfokú tárgyalás lefolytatására vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza, és nem hivatkozik a Be. 364. §-ára, amely a tárgyalásra idézendő illetőleg értesítendő személyekre vonatkozik. Erre figyelemmel pedig az idézésre, értesítésre, és a jelenlétre vonatkozóan a másodfokú nyilvános ülés nem azonos a másodfokú tárgyalással.

Fentieket támasztja alá a Be. 362. § (3) bekezdése, amely nem hagy kétséget afelől, hogy a nyilvános ülést a szabályszerűen megidézett vádlott távollétében is meg lehet tartani, és ha a nyilvános ülés eredményeként megállapítható, hogy a meghallgatása nem szükséges, a fellebbezés elbírálható.

Az pedig a másodfokú bíróság döntési jogkörébe tartozik - miként a Zalaegerszegi Törvényszék is eszerint járt el -, hogy maga döntsön arról, hogy a terhelt meghallgatása szükséges-e, vagy sem. Ez utóbbi esetben a terhelt távollétében nincs akadálya a nyilvános ülés megtartásának.

Mindezt alátámasztja a felhívott törvényszék (4) bekezdése, mely szerint a nyilvános ülés elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye. Ebből következően a Legfőbb Ügyészség indítványára tett védői észrevételben foglaltakkal szemben nincs jelentősége annak, hogy a terhelt előzetesen nem csatolt be orvosi igazolást, mivel annak - az előzőekre figyelemmel - sem a nyilvános ülés előtt, sem

utólag helye nincs.

A másodfokú bíróság nem tartotta szükségesnek a terhelt meghallgatását, ezért a Be. 362. § (3) bekezdése alapján törvényesen járt el.

A Legfőbb Ügyészség átiratában okszerűen hivatkozott a 3/2014. (XI. 3.) BK véleményre, amely leszögezi, hogy a Be. 362. § (1) és (3) bekezdése, illetőleg 364. § (1) bekezdése szerint a vádlott szabályszerű idézése nélkül a másodfokú nyilvános ülés vagy tárgyalás a távollétében nem tartható meg, ezért a nyilvános ülés és a tárgyalás esetében egyaránt a vádlott idézésének szabályszerűségét vizsgálni kell.

Mindebből pedig az is következik, hogy a terhelt távollétében a nyilvános ülés akkor is megtartható, ha részvételi szándékát egyébként előzetesen bejelentette. Jelenlétének biztosítása, illetve e célból a nyilvános ülés elhalasztása vagy elnapolása kizárólag a bíróság döntésétől függ.

A Kúria a teljesség kedvéért utalni kíván arra, hogy a felülvizsgálati indítványban foglalt eseti döntések a védő érvelésével ellentétes álláspont kialakítására adnak alapot.

A BH 2013.209., valamint a BH 2013.333. számú eseti döntések ugyanis arra vonatkoznak, amikor a másodfokú bíróság a fogva lévő terhelt távollétében tartja meg nyilvános ülését, amely esetben valóban megvalósulhat a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés. A döntések és indokolásaik azonban nem hagynak kétséget afelől, hogy a nyilvános ülés vádlott távollétében történő megtartását a törvény megengedi abban az esetben, ha idézése szabályszerű volt, és a nyilvános ülésen az állapítható meg, hogy a meghallgatása nem szükséges. Ilyen esetben a fellebbezés elbírálható.

Mindebből az is következik, hogy ugyan az Alaptörvény XXVIII. Cikk (3) bekezdése szerint a büntetőeljárás alá vont személyeket az eljárás minden szakaszában valóban megilleti a védelem joga, ez azonban nem sérül abban az esetben, ha a másodfokú bíróság a Be. 362. § (3) bekezdése szerint eljárva úgy tartja meg a terhelt távollétében a nyilvános ülést, hogy a terhelt egyébként bejelentette, hogy azon részt kíván venni.

A védelemhez való jog az ellenérdekű fél előadásaira és indítványaira közvetlen reagálást, a személyes jelenlétében megnyilvánuló meggyőző erőt biztosító tárgyalási részvétel útján való hatékony gyakorlást biztosítja. Ez elsődlegesen a tárgyalásra vonatkozik.

A védelemhez való jog, mint alapvető jog a büntetőügyek másodfokú

bíróság által történő elbírálása során is érvényes. Ezen rendelkezések alól egyértelmű kivételt tartalmaz a Be. idézett 362. § (3) bekezdése, amelyre figyelemmel a másodfokú bíróság eldöntheti, hogy a szabályszerűen megidézett terhelt távollétében tartja meg az eljárási cselekményt.

A védelem által hivatkozott döntésekből, és a törvény helyes értelmezéséből egyértelműen levezethető, hogy másodfokú nyilvános ülés esetében kizárólag a fogva lévő terheltnek van lehetősége dönteni arról, hogy a nyilvános ülésre történő előállítást nem kéri. Amennyiben a terhelt szabadlábon védekezik, azonban szabályszerű idézésre a nyilvános ülésen nem jelenik meg, már nincs joga arra, hogy a nyilvános ülés elhalasztását vagy elnapolását kényszerítse ki.

Mindebből következően, a szabályszerűen megidézett vádlott távollétében a másodfokú eljárásban a nyilvános ülés megtartható, szemben a másodfokú tárgyalásra és a harmadfokú nyilvános ülésre vonatkozó szigorúbb szabályozással (BH 2014.207.).

A felülvizsgálati indítvány tévesen hivatkozott arra, hogy a Zala Megyei Főügyészség minősítés-változtatására vonatkozó indítványára figyelemmel sem lett volna megtartható a terhelt távollétében a nyilvános ülés.

Felülvizsgálati indítványában a védő hivatkozott arra is, hogy a Zala Megyei Főügyészség eltérő minősítésre tett indítványa már önmagában is elengedő ok lett volna a nyilvános ülés elhalasztására.

A Kúria - e körben osztva a Legfőbb Ügyészség álláspontját - utal arra, hogy a minősítésbeli változtatás indítványozása nem azonos a vád megváltoztatásával. Erre ugyanis kizárólag az elsőfokú bírósági eljárásban van törvényes lehetőség.

A Be. 310. § (2) bekezdése alapján a vád megváltoztatása esetén a bíróság a tárgyalást elnapolhatja, ha azt az ügyész, vagy - a védelem előkészítése érdekében - a vádlott, illetőleg a védő indítványozza.

Mindebből következően tehát, a tárgyalás elnapolására vád megváltoztatása esetén kizárólag az elsőfokú bíróság eljárásában van lehetőség. Ez sem kötelezettség - szemben a vád kiterjesztésével - a bíróság számára, hanem mérlegelés kérdése, hogy a bíróság a napolás felől határoz-e, vagy sem.

A Kúria a teljesség kedvéért megjegyzi, hogy a Be. 310. § (2) bekezdése alapvetően arról az esetről rendelkezik, amikor a terhelt és a védője közvetlenül az ügyész nyilatkozatát követően szembesül azzal, hogy időre van szüksége a védelem előkészítése érdekében.

Jelen esetben a másodfokon eljáró főügyészség indítványát mind a terhelt, mind a védő időben megkapta, azaz lehetősége volt arra, hogy a nyilvános ülésre, és a minősítés esetleges változtatására felkészüljön.

Elsődleges jelentősége annak van, hogy másodfokú eljárásban az ügyész már nem rendelkezik a váddal, tekintettel arra, hogy a fellebbviteli eljárás tárgya nem a vád, hanem az elsőfokú bíróság ügyszólató határozata. Erre figyelemmel nem tartalmaz a törvény rendelkezést arra vonatkozóan, hogy a másodfokú bíróságnak kötelezettsége lenne ilyen esetben a nyilvános ülés elhalasztásáról rendelkezni.

Az indítványban hivatkozott, Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján többek között akkor is helye van felülvizsgálatnak, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

A felülvizsgálati indítvány, illetőleg a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevétel nem a törvénysértő minősítést, hanem a bizonyítási indítvány elutasítását sérelmezi, illetve a bizonyítékok hiányosságára, valamint igazságügyi orvosszakértő kirendelésének igényére utal.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára történő hivatkozás alapvetően a bíróságok bizonyíték-értékelő tevékenységét támadta, a felülvizsgálati indítvány ebben a részében a törvényben kizárt.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, és a felülvizsgálati indítványban ez a tényállás nem támadható. Mindez azt jelenti, hogy a felülvizsgálatnak nem tárgya a bíróság ténymegállapítása, hanem csak jogkövetkeztetése. Ez pedig az irányadó tényállás alapul vételével vizsgálható.

Mindebből következően, a felülvizsgálati indítványban nem vitatható a tényállás megalapozottsága, és nincs mód a tényállás esetleges hiányosságainak kiküszöbölésére. Nem támadható ezért a bíróság ténymegállapító tevékenysége, és a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem.

A Kúria a teljesség kedvéért megjegyzi, hogy a védő indítványával ellentétben nincs törvényes lehetőség arra, hogy a Kúria az ügyben tárgyalást tűzzön ki, illetőleg azon bizonyítást vegyen fel.

A Be. 420. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítványt a Kúria tanácsülésen, vagy nyilvános ülésen bírálja el. A 424. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálati indítványt

tanácsülésen bírálja el, kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt, ebben az esetben az indítványról nyilvános ülésen határoz.

A fenti rendelkezések tehát nem hagynak kétséget afelől, hogy a Kúriának nincs törvényes lehetősége arra, hogy a felülvizsgálati indítványt tárgyaláson bírálja el. A Be. 423. §-ának idézett (1) bekezdéséből pedig egyértelműen következik, hogy mivel a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, semmilyen bizonyítás e rendkívüli jogorvoslati eljárásban nem folytatható.

A Kúria - mivel a felülvizsgálati indítványban foglaltakon túlmenően olyan eljárási szabálysértést sem észlelt, melynek vizsgálatára a Be. 423. §-a alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatokat a Be. 426. § alapján hatályában fenntartotta.

A végzés ellen fellebbezésnek a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatnak pedig a 416. § (4) bekezdés b) pontja alapján nincs helye. Az ismételt indítvány benyújtásával összefüggő tájékoztatás a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy ez esetben a Kúria a Be. 421. § (3) bekezdése alapján az indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2015. november 24.

Dr. Csere Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Elek Balázs s.k. bíró

A kiadmány hitelével:
TóthLné
bíróági tisztviselő